

I den foreliggende nyudgave af redegørelsen for Hitler og NSDAP's historie frem til putschet i 1923, der er så godt som uændret i forhold til 1965-udgaven til trods for, at der siden 1965 er kommet vægtige analyser af NSDAP og Hitler i disse år – de har blot ud fra Masers synsvinkel ikke bragt nye detaljer for dagen (som et kuriosum kan nævnes, at en af de få ændringer, der har kunnet konstateres i den nye udgave, består i en henvisning til det indledningsvis omtalte nye værk af Maser!) –, viser Maser sig osse som enkelthedernes mand. Resultatet er blevet en grundig, måske lidt rodet fremstilling af NSDAP's tidlige historie, en revision af mange detaljer i Hitlers tidlige liv f. eks. angående hans familieforhold, hans mytedannende fremstilling af sin ungdomstid og opholdet i Wien, hvilket bl. a. har sin anledning i Masers omfattende efterforskningsarbejde, der har bragt mange nye kilder til Hitlers liv for dagen. De mange detaljer rækkes dog kun efter hinanden for at udfylde Hitlers levnedsløb; de sættes ikke ind i nogen større sammenhæng, de problematiseres ikke for at besvare spørgsmålet om f. eks. Hitlers politiske rolle, forholdet mellem Hitler/NSDAP og tidens sociale og økonomiske forhold. Dette kan illustreres ved et enkelt eksempel: for Maser bliver Hitlers antisemitisme således mere et spørgsmål om, hvilke antisemitiske bøger han har læst end om påvirkninger fra det antisemitiske milieu, han færdedes i. Det samme kan siges at gælde spørgsmålet om finansieringen af partiet og Hitler; Maser interesserer sig ikke for det principielle, nemlig hvem der kunne være interesseret i at støtte Hitler og hvorfor. I stedet får han opsporet en række navne. Og det lykkes ham osse i den sammenhæng at få fortalt, at partiet fik penge på samme måde som Stalin skaffede penge til det russiske kommunistparti, nemlig ved bordelvirksomhed!!

Maser har med denne bog øget – og det på et sikrere grundlag – detaljkendskabet til Hitlers tidlige liv; mangelen på en problemstilling, der går ud over at samle så mange og indrømmet korrekte detaljer som muligt, har dog afskåret ham fra f. eks. at kunne skelne væsentlige fra uvæsentlige detaljer, for slet ikke at tale om at Maser – trods sin omfattende empiriske viden – ikke tager stilling til den historiske diskussion om f. eks. Hitlers rolle, forholdet mellem nationalsocialisme og fascisme, Hitlers plads i tysk historie etc. Han indskrænker sig til at bebrejde forgængere som f. eks. Alan Bullock, at han gengiver forkerte enkeltheder. Bogen viser, at indsamlingen af historiske detaljer ikke kan være noget mål i sig selv, de må osse problematiseres m. h. t. relevans og værdi; derfor kan de mange enkeltheder da godt være spændende læsning.

Karl Christian Lammers

Lothar Kettenacker: Nationalsozialistische Volkstumspolitik im Elsass. Studien zur Zeitgeschichte. Herausgegeben vom Institut für Zeitgeschichte. Deutsche Verlags-Anstalt, Stuttgart, 1973: 389 s. DM 28,-.

Elsass og Lothringen, der som Sydtirol rummede et tysk mindretal, havde som sådan ikke nogen selvstændig værdi i den tyske udenrigspolitik under det III.

Rige: det var ikke noget mål i sig selv at få samlet tyskerne i en nationalstat. De to områder havde derimod en funktion i forhold til den tyske udenrigspolitik som sådan og over for Frankrig, hvilket bestemte den nationalsocialistiske holdning til dem frem til 1940: der blev fra tysk side ikke rejst krav om at få provinserne tilbage. Som følge heraf blev de heller ikke statsretsligt indlemmet i Tyskland efter det franske nederlag i juni 1940; men de blev dog alligevel ret hurtigt underlagt tysk civil forvaltning og der kunne dermed reelt siges at være tale om en tilsløret annekcion. Der blev dermed tilsyneladende skabt ydre forudsætninger for det, der var det egl. mål m.h.t. disse områder, nemlig den åndelige tilbageerobring af befolkningen og dens omvendelse til nationalsocialismen, den såkaldte »Rückdeutschung«, der skulle befri områderne for utysk ånd og gøre dem til tyske grænselände.

Kettenacker har i den foreliggende bog om den nationalsocialistiske nationalitetspolitik detaljeret skildret Elsass' historie i årene 1940–1944 med henblik på denne »Entwelschung« af området, han har gjort rede for de uklare ydre rammer herfor og omhyggeligt analyseret den ærgerrige og skrupelløse gaulleder Robert *Wagner* og hans stabs forskellige forholdsregler for at realisere det af Hitler givne opdrag. I bestræbelsen på at afromanisere Elsass blev der taget alle midler i anvendelse lige fra »Gleichschaltung«, kulturpolitik og økonomisk politik over det såkaldte permanente plebiscit til indførelsen af den militære værnepligt og anvendelsen af magt og tvangsdeportationer over for genstridige. Dermed har Kettenacker givet et godt billede af en særlig og i dens mange detaljer osse lidt absurd side af den nationalsocialistiske nationalitetspolitik. Selv om Elsass nok kunne siges de facto at være blevet indlemmet i Tyskland og på overfladen fik et tysk præg, så lykkedes det store mål dog ikke: om end befolkningen i Elsass overvejende var tysksproget, så var den dog ikke længere tysksindet. Den allierede invasion i 1944 blev hilst med glæde i Alsace.

Karl Christian Lammers

Olov Riste: »London-regjeringa«. Norge i krigsalliancen 1940–1945. I 1940–1942: Prøvetid. 291 s. Det norske Samlaget, Oslo, 1973. N. kr. 65.00.

Den norske forsknings- og udgiverinstitution »Forsvarets krigshistoriske Afdeling« har siden begyndelsen af 1950'erne udfoldet en meget aktiv virksomhed og har udsendt mere end 30 publikationer, hvoraf den væsentligste del har beskæftiget sig med de militære operationer i Norge 1940 og kampen ved de Allieredes side i årene op til befrielsen.

Men nu er tiden kommet til også at behandle de politiske begivenheder. Begyndelsen er gjort gennem Niels Ørviks bøger om norsk handels- og sikkerhedspolitik før og under krigen. Historikeren Olov Riste har fortsat denne side af besættelsestidens historie gennem det foreliggende værk om den norske London-regerings politik fra den vanskelige start i juni 1940 og til udgangen af 1942, da det afgørende vendepunkt i krigen indtrådte. Han har sat sig som mål at analysere Norges plads i den allierede krigsalliance, her under navnlig